

mgr D. G. Gniewosz
mgr S. Gola

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wydział Ekonomii, Zarządzania i Turystyki w Jeleniej Górze

BILANS DZIAŁALNOŚCI FINANSOWEJ NARODOWEGO FUNDUSZU ZDROWIA W LATACH 2012–2017

Słowa kluczowe: *finansowanie ochrony zdrowia, gospodarka finansowa NFZ.*

Key words: *healthcare financing, financial management of the National Health Fund.*

Przychody i koszty Narodowego Funduszu Zdrowia w latach 2012 — 2016. Polski system ochrony zdrowia oparty jest o głównego płatnika jakim jest Narodowy Fundusz Zdrowia. NFZ jest instytucją państwową, posiada osobowość prawną, podlega Ministrowi Zdrowia. Centrala i szesnaście oddziałów wojewódzkich tworzą strukturę organizacyjną instytucji¹. Podstawowym zadaniem Narodowego Funduszu Zdrowia jest finansowanie świadczeń zdrowotnych, w ramach posiadanych środków publicznych pochodzących przede wszystkim ze składek na ubezpieczenie zdrowotne. Ustawowe zadania płatnik realizuje poprzez zawieranie i rozliczanie umów ze świadczeniobiorcami (między innymi, takich jak: przychodnie, szpitale, apteki) w ramach umów cywilno-prawnych. Gospodarka finansowa Narodowego Funduszu Zdrowia jest kształtowana na podstawie corocznie zrównoważonego planu finansowego w zakresie kosztów i przychodów².

Analiza przychodów i kosztów Narodowego Funduszu Zdrowia pokazuje, że jednostka nie jest instytucją dochodową. Bilans działalności finansowej Narodowy Fundusz Zdrowia przez ostatnie pięć lat zamyka się deficytem. W ostatnich trzech latach strata rośnie — w 2014 roku wyniosła 1,9%, w 2015 roku — 2,2%, a w 2016 roku osiągnęła poziom 3% przychodów. (Tab. 1.)

	2012	2013	2014	2015	2016
PRZYCHODY	64 679 070	66 729 938	66 909 138	69 931 611	72 713 055
KOSZTY	65 434 196	66 986 072	68 165 435	71 479 224	75 068 716
ZYSK/STRATA	-755 126	-256 134	-1 256 297	-1 547 613	-2 355 661

Tab. 1. Zestawienie przychodów i kosztów Narodowego Funduszu Zdrowia w latach 2012-2016 (kwoty w tysiącach złotych). Opracowanie własne na podstawie planów finansowych i sprawozdań finansowe NFZ³.

¹ Art. 96. 1. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych Załącznik do obwieszczenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 19 października 2016 r. (poz. 1793)

² Art. 118. 1. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r.

³ <http://www.nfz.gov.pl/bip/finanse-nfz/>

Zestawienie przychodów i kosztów w latach 2012-2016 pokazuje niewielki wzrost przychodów Narodowego Funduszu Zdrowia — średnio ok. 3% rocznie. W roku 2013 NFZ uzyskał przychody o 3% wyższe od przychodów z roku 2012. W roku 2014 przychody wzrosły tylko o 1% w porównaniu z rokiem poprzednim, a w 2015 i 2016 roku różnica wyniosła po 4%. Przewidywania na 2017 rok kwota przychodów NFZ w wysokości 77 528 530 tysięcy złotych, zakłada wzrost przychodów NFZ na ok. 6% w porównaniu z minionym rokiem. Tak nieznaczny wzrost przychodów zapewne nie pozwoli na pokrycie rosnących corocznie kosztów wykonywania procedur medycznych i refundacji cen leków. Ograniczone środki jakie, posiada Narodowy Fundusz Zdrowia, pozwalają jedynie na zabezpieczenie wcześniej zaplanowanych i zakontraktowanych świadczeń usług medycznych oraz sfinansowanie koniecznych procedur, takich jak: procedury ratujące życie czy chemioterapię. Poziom takiego finansowania nie odzwierciedla realnych potrzeb funkcjonowania polskiego systemu zdrowotnego.

Plan finansowy Narodowego Funduszu Zdrowia na rok 2017

Głównym źródłem przychodów Narodowego Funduszu Zdrowia są składki zdrowotne przekazywane za pośrednictwem ZUS i KRUS⁴. Od 10 lat (1 stycznia 2007 roku) wysokość składki zdrowotnej jest stała i wynosi 9% podstawy wymiaru.

Na przychody Narodowego Funduszu Zdrowia składają się również dotacja z budżetu państwa na realizację zadań zespołów ratownictwa medycznego i dotacja na finansowanie świadczeń zdrowotnych wysokospecjalistycznych oraz przychody wynikające z przepisów o koordynacji. (Tab.2)

PRZYCHODY	KWOTY
ogółem — w tym:	77 528 530
składka zdrowotna (ZUS i KRUS) w tym z lat ubiegłych	73 915 182
przychody wynikające z przepisów o koordynacji	199 555
dotacje z budżetu państwa na finansowanie min. świadczenia wysokospecjalistycznych	769 258
dotacja z budżetu państwa na realizację zadań zespołów ratownictwa medycznego	1 869 659
pozostałe przychody	748 546

Tab. 2. Zestawienie planowanych przychodów Narodowego Funduszu Zdrowia w 2017 roku (kwoty w tysiącach złotych) Opracowanie własne na podstawie Planu finansowego NFZ na rok 2017.

W zestawieniu planowanych kosztów Narodowego Funduszu Zdrowia najwyższe są koszty świadczeń opieki zdrowotnej i refundacji cen leków i stanowią 95% wszystkich wydatków NFZ w 2017 roku. Około 2% budżetu wnoszą koszty realizacji zadań zespołów ratownictwa medycznego. Tylko nieco ponad 1% kosztów stanowią koszty administracyjne związane z funkcjonowaniem

⁴ Art. 116. 1. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r.

samego Narodowego Funduszu Zdrowia. Ponad 730 milionów złotych Narodowy Fundusz Zdrowia planuje przeznaczyć w 2017 roku na obowiązkowy odpis na rezerwę ogólną. (Tab. 3.)

KOSZTY	KWOTY
ogółem — w tym:	77 528 530
koszty świadczeń opieki zdrowotnej	62 565 143
koszty realizacji zadań zespołów ratownictwa medycznego	1 869 659
koszty całkowite refundacji leków	11 141 844
obowiązkowy odpis na rezerwę ogólną	737 802
koszty poboru i ewidencjonowania składek	143 836
koszty administracyjne	750 517
pozostałe przychody	233 676

Tab. 3. Zestawienie planowanych wydatków na świadczenia opieki zdrowotnej przez Narodowy Fundusz Zdrowia w 2017 roku (kwoty w tysiącach złotych). Opracowanie własne na podstawie Planu finansowego NFZ na rok 2017.

Środki finansowe będące w dyspozycji Narodowego Funduszu Zdrowia są dzielone pomiędzy centralę i szesnaście oddziałów wojewódzkich NFZ.

Do zadań centrali NFZ należy zapewnienie rezerwy na koszty realizacji zadań wynikających z przepisów o koordynacji oraz rezerwy na pokrycie kosztów świadczeń opieki zdrowotnej, oraz refundacji cen leków.

Każdy oddział wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia posiada własny budżet na finansowanie kosztów świadczeń opieki zdrowotnej i kosztów administracyjnych. O tym, ile pieniędzy otrzyma do swojej dyspozycji każdy z oddziałów wojewódzkich Narodowego Funduszu Zdrowia, decyduje wiele czynników⁵. Finansowanie świadczeń opieki zdrowotnej nie może być niższe niż wysokość finansowania tych świadczeń w roku poprzednim. Udział poszczególnych oddziałów wojewódzkich Funduszu w planowanych kosztach świadczeń opieki zdrowotnej przedstawia tabela 4⁶.

⁵ Art. 118. 1. ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r.

⁶ Podział ustalony zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 listopada 2009 r. w sprawie szczegółowego trybu i kryteriów podziału środków pomiędzy centralę i oddziały wojewódzkie Narodowego Funduszu Zdrowia z przeznaczeniem na finansowanie świadczeń opieki zdrowotnej dla ubezpieczonych Dz.U. Nr 193, poz. 1495

Oddział wojewódzki NFZ	Rok 2016	Rok 2017	Różnica
1	2	3	4=3-2
Dolnośląski	7,50606%	7,50091%	-0,00514%
Kujawsko-Pomorski	5,39320%	5,38637%	-0,00683%
Lubelski	5,67732%	5,65420%	-0,02312%
Lubuski	2,60681%	2,57074%	-0,03607%
Łódzki	6,85883%	6,83393%	-0,02490%
Małopolski	8,56349%	8,64541%	0,08192%
Mazowiecki	14,40121%	14,46475%	0,06354%
Opolski	2,44228%	2,44008%	-0,00220%
Podkarpacki	5,31493%	5,32601%	0,01108%
Podlaski	3,04944%	3,02446%	-0,02498%
Pomorski	5,75621%	5,79140%	0,03519%
Śląski	12,18837%	12,15982%	-0,02856%
Świętokrzyski	3,38197%	3,35792%	-0,02405%
Warmińsko-Mazurski	3,53879%	3,51036%	-0,02843%
Wielkopolski	8,97852%	8,99593%	0,01742%
Zachodniopomorski	4,34258%	4,33771%	-0,00486%
Suma	100,0000%	100,0000%	0,0000%

Tab. 4. Wskaźnik udziałów poszczególnych OW NFZ w kosztach świadczeń opieki zdrowotnej w OW NFZ łącznie wynikający z algorytmu ich podziału w latach 2016-2017. Opracowanie Narodowy Fundusz Zdrowia Projekt Planu finansowego NFZ na rok 2017.

W wyniku przeprowadzonego podziału pojawiają się spore rozbieżności pomiędzy «najbogatszymi» a «najbiedniejszymi» województwami. Porównanie budżetów poszczególnych oddziałów NFZ umożliwia przeliczenie kosztów świadczeń opieki zdrowotnej na jednego mieszkańca województwa.

W 2017 roku na leczenie jednego mieszkańca województwa łódzkiego NFZ przeznaczy 1985 PLN, a na mieszkańca województwa warmińsko-mazurskiego — 1762 PLN, czyli aż 11% mniej. Średnio na leczenie jednego mieszkańca w Polsce Narodowy Fundusz Zdrowia przeznaczy w 2017 roku około 1874 PLN — taka sama kwota przypadnie każdemu mieszkańcowi województwa wielkopolskiego. (Tab. 5.)

L.p	WOJEWÓDZTWO	LICZBA LUDNOŚCI WOJEWÓDZTWA ⁷	KOSZTY ŚWADCZEŃ ZDROWOTNYCH ⁸	KOSZTY ŚWADCZEŃ ZDROWOTNYCH W PRZELICZENIU NA MIESZKAŃCA ¹
1	ŁÓDZKIE	2 493 603	4 950 517	1 985
2	MAZOWIECKIE	5 349 114	10 580 295	1 978
3	ŚWIĘTOKRZYSKIE	1 257 179	2 425 774	1 939
4	ŚLĄSKIE	4 570 849	8 859 847	1 938
5	LUBELSKIE	2 139 726	4 088 784	1 911
6	DOLNOŚLĄSKIE	2 904 207	5 445 329	1 875
7	WIELKOPOLSKIE	3 475 323	6 512 922	1 874
8	KUJAWSKO-POMORSKIE	2 086 210	3 898 363	1 869
9	MAŁOPOLSKIE	3 372 618	6 282 013	1 863
10	ZACHODNIOPOMORSKIE	1 710 482	3 158 650	1 847
11	PODLASKIE	1 188 800	2 192 189	1 844
12	POMORSKIE	2 307 710	4 213 822	1 826
13	LUBUSKIE	1 018 075	1 858 303	1 825
14	PODKARPACKIE	2 127 657	3 852 850	1 811
15	OPOLSKIE	996 011	1 765 973	1 773
16	WARMIŃSKO-MAZURSKIE	1 439 675	2 536 946	1 762
	RAZEM	38 437 239	70 085 631	

Tab. 5. Zestawienie planowanych wydatków na świadczenia opieki zdrowotnej w podziale na województwa w 2017 roku (kwoty w tysiącach złotych). Opracowanie własne.

Analizując dane z tabeli należy zwrócić uwagę na nierównomierny udział poszczególnych oddziałów wojewódzkich w planowanych wydatkach na świadczenia zdrowotne. Największy udział w podziale świadczeń uzyska województwo mazowieckie 15% i śląskie 12%, najmniejszy województwa opolskie 2%, lubuskie, podlaskie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie po 3%. (Wykres 1)

⁷ Ludność według województw — stan na dzień 31.12.2015 r. <http://stat.gov.pl/statystyka-regionalna/rankingi-statystyczne/ludnosc-wedlug-województw/>

⁸ Planu finansowego NFZ na rok 2017

— 7,58%, łódzki — 7,27%. Natomiast podstawowej opiece zdrowotnej przypadnie w małopolskim — 13,9%, dolnośląskim — 13,7% a łódzkim — 13%. (Tab. 7.)

RODZAJE ŚWIADCZEŃ OPIEKI ZDROWOTNEJ	WOJEWÓDZT WO ŁÓDZKIE (LUDNOŚĆ 2 493 603)	WOJEWÓDZT WO DOLNOŚLĄSK IE (LUDNOŚĆ 2 904 207)	WOJEWÓDZT WO MAŁOPOLSKI (LUDNOŚĆ 3 372 618)
podstawowa opieka zdrowotna	644 725	745 068	871 000
ambulatoryjna opieka specjalistyczna	359 939	412 755	502 874
leczenie szpitalne	1 972 935	2 185 074	2 464 282
refundacja leków	787 410	848 300	970 815
pozostałe rodzaje świadczeń zdrowotnych	1 185 508	1 254 132	1 473 042
RAZEM	4 950 517	5 445 329	6 282 013

Tab. 7. Porównanie planowanych wydatków na świadczenia opieki zdrowotnej w wybranych województwach w 2017 roku (kwoty w tysiącach złotych. Opracowanie własne na podstawie Planu finansowego NFZ na rok 2017.

Podsumowanie: Przedstawione zestawienie przychodów i kosztów Narodowego Funduszu Zdrowia w latach 2012 -2016 pokazuje, że Fundusz jest instytucją deficytową. Od kilku lat wydaje więcej środków pieniężnych, niż otrzymuje i z roku na rok osiąga relatywnie coraz mniejsze przychody. Zbyt powolny wzrost przychodów — niewspółmierny do wzrostu kosztów realizacji świadczeń zdrowotnych, nie daje możliwości sfinansowania realnych potrzeb. Chcąc poprawić istniejącą sytuację płatnika — Narodowego Funduszu Zdrowia, a przede wszystkim systemu ochrony zdrowia, należałoby zastanowić się nad sposobem zwiększenia środków na ten cel.

Literatura

1. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych Załącznik do obwieszczenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 19 października 2016 r. (poz. 1793)
2. Projekt Planu finansowego NFZ na rok 2017 z dnia 28.06.2016 www.nfz.gov.pl/download/.../nfz/pl/.../projekt_planu_finansowego_nfz_na_2017_r, dostęp dnia 15.03.2017
3. <http://stat.gov.pl/statystyka-regionalna/rankingi-statystyczne/ludnosc-wedlug-wojewodztw/>, dostęp dnia 15.03.2017
4. <http://www.nfz.gov.pl/bip/finanse-nfz/>, dostęp dnia 15.03.2017

Streszczenie

W artykule zostały przedstawione wybrane aspekty działalności finansowej Narodowego Funduszu Zdrowia w Polsce w latach 2012–2017 na podstawie

danych pochodzących z corocznych planów i sprawozdań Narodowego Funduszu Zdrowia. Zastosowana analiza porównawcza pozwoliła na określenie sytuacji finansowej instytucji.

Annotation

The article presents selected aspects of financial activity of the National Health Fund in Poland in 2012-2017 on the basis of data from annual plans and reports of the National Health Fund. The applied comparative analysis allowed determining the institution's financial situation.